

Nr 14

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 59 § kommunallagen den 18 december 1953 (nr 753), m. m.

Till konstitutionsutskottet har båda kamrarna den 7 april 1961 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 95, vari Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 59 § kommunallagen den 18 december 1953 (nr 753); samt

2) lag om ändrad lydelse av 63 § kommunallagen för Stockholm den 1 mars 1957 (nr 50).

De föreslagna lagändringarna avser en utvidgning av kommunernas underställningsfria lånerätt till att omfatta lån för vatten- och avloppsanläggningar.

Beträffande motiveringen till lagförslagen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 mars 1961.

Enligt gällande bestämmelser är kommunerna i princip skyldiga att underställa Kungl. Maj:t sina beslut om upptagande av lån eller ingående av borgen. Från denna underställningsskyldighet — vilken i huvudsak syftar till att åstadkomma ett skydd för den kommunala förmögenheten samt att bereda Kungl. Maj:t en överblick av och möjlighet till samordning på det ekonomiska området — gäller dock vissa undantag. I första hand omfattar undantagen dels en beloppsmässig, på skatteunderlagets storlek beroende underställningsfrihet, dels en befrielse från underställning av flertalet låne- och borgensärenden på bostadsbyggnadsområdet. Jämlikt 58 § kommunallagen (KL) och 62 § kommunallagen för Stockholm (KLS) får sålunda kommun upptaga lån intill ett sammanlagt belopp motsvarande för varje å kommunen belöpande skattekrona enligt den under nästföregående år fastställda taxeringen en utdebitering av sju kronor, såvitt angår i landsting ej deltagande stad, och en utdebitering av fem kronor, såvitt gäller annan kommun. Sådant lån skall vara ställt att återbetalas inom fem år och, om lånetiden är mer än ett år, att avbetalas årligen. Med lån avses enligt bestämmelserna även borgen. Vidare får kommun enligt 59 § KL (63 § KLS) samt kungörelsen den 28 november 1958 (nr 557) med vissa bestämmelser angående kommuns upptagande av lån m. m. dels upptaga vissa lån, som bevil-

jats kommunen av bostadsstyrelsen eller länsbostadsnämnd, dels åtaga sig ansvarighet gentemot staten för vissa lån av statsmedel på bostadsbyggnadsområdet, som beviljats annan än kommunen, och dels ikläda sig borgen åt bostadsföretag, till vilket utgår statligt lån, för såväl byggnadskreditiv som sekundärlån.

För att förenkla förfarandet för både statliga och kommunala myndigheter utan att därmed åsidosätta syftet med den centrala lånekontrollen har man inom finansdepartementet undersökt möjligheterna att vidga den underställningsfria lånerätten. Resultatet av undersökningen har redovisats i en i december 1960 upprättad promemoria angående utvidgning av kommunernas underställningsfria lånerätt till att omfatta lån för vatten- och avloppsanläggningar (stenc.). I promemorian har föreslagits att från underställningsplikten undantaga sådana låneärenden, som avser nyanläggningar för vatten och avlopp inom den egna kommunen och som icke enbart eller i huvudsak tillkommit för att tillgodose ett enskilt näringsföretag.

Över promemorian har yttranden avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Älvsborgs och Gävleborgs län, kommunalrättskommittén, fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, styrelserna för Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund samt Kommunala finansrådet. Den föreslagna utvidgningen av den underställningsfria lånerätten har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser.

Departementspromemorian har lagts till grund för det i propositionen framlagda förslaget till lagändringar. Då inte mindre än ca en fjärdedel av det totala antalet avgjorda ärenden inom finansdepartementets kommunala byrå avser vatten- och avloppsfrågor, torde enligt departementschefen den föreslagna utvidgningen av lånerätten medföra icke oväsentliga praktiska fördelar. För densamma talar även ifrågavarande anläggningars nära samband med bostadsförsörjningsområdet, där väsentliga lättnader tidigare genomförts i förevarande avseende. Departementschefen har emellertid, i anledning av förslag i remissyttranden, förklarat sig icke vara beredd att förorda underställningsfrihet beträffande ombyggnadsarbeten för vatten- och avloppsanläggningar, liksom ej heller att utvidga den fria lånerätten till byggnader för skolor och ålderdomshem. Såsom skäl härför har anförts, i förra fallet att den principen sedan länge strikt tillämpats att ersättningsanskaffningar o. dyl. ej skall lånefinansieras, och i senare fallet att prövningen här tillgodoser synpunkter, för vilka generella bestämmelser svårigen kan utfärdas. Av skäl, som angivits i promemorian, har kommunalförbunden — vilkas underställningsfria lånerätt efter hemställan av 1960 års riksdag (konstitutionsutskottets utlåtande nr 14) utredes av kommunalrättskommittén — ansetts böra undantagas från den föreslagna reformen. Eftersom kommunallagarna icke bör belastas med detaljerade föreskrifter, har departementschefen funnit lagändringarna lämpligen kunna utformas så att kommun medges rätt att, på sätt Kungl. Maj:t närmare bestämmer, upptaga lån till vatten- och avloppsanläggningar. På Kungl. Maj:t beroen-

de tillämpningsbestämmelser avses icke bli mer omfattande än som bedömes erforderligt med hänsyn till den centrala lånekontrollen.

Utskottet. Då den föreslagna utvidgningen av kommunernas underställningsfria lånerätt till att omfatta lån för vatten- och avloppsanläggningar synes ändamålsenlig samt anledning till erinran mot lagförslagets utformning ej förekommit, tillstyrker utskottet propositionen. Med anknytning till departementschefens uttalande härom utgår utskottet ifrån att de administrativa tillämpningsföreskrifterna utformas så, att åsyftade praktiska fördelar av lagstiftningen uppnås.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 95, måtte antaga följande

**1) Lag om ändrad lydelse av 59 § kommunallagen den 18 december 1953
(nr 753)**

Härigenom förordnas, att 59 § kommunallagen den 18 december 1953 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

59 §.

Kommun äger jämväl — — — statlig myndighet.

Kommun äger därjämte, — — — statlig belåning.

Likaså må kommun, på de villkor Konungen bestämmer, upptaga lån till vatten- och avloppsanläggningar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1961.

**2) Lag om ändrad lydelse av 63 § kommunallagen för Stockholm
den 1 mars 1957 (nr 50)**

Härigenom förordnas, att 63 § kommunallagen för Stockholm den 1 mars 1957 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

63 §.

Staden äger jämväl — — — statlig myndighet.

Staden äger därjämte, — — — statlig belåning.

Likaså må staden, på de villkor Konungen bestämmer, upptaga lån till vatten- och avloppsanläggningar.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1961.

Stockholm den 25 april 1961

På konstitutionsutskottets vägnar:

BENGT ELMGREN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren, Damström, Ollén, Sveningsson, Hedblom, Carl Albert Anderson, Källqvist, Sörlin och Harald Pettersson; samt

från andra kammaren: herrar Spångberg, Adamsson, Larsson i Luttra, Bengtsson i Halmstad, Nilsson i Östersund, Hammar, Alemyr, Hamrin i Jönköping, Svenungsson och Hedin.